

המצפה

עתון חרשי

לתורה ולמדע ולכל עניני ישראל

יזא לאור על ידי הרבנים

אבודם אהרן יודעלעוויץ כבעיאן

יעקב איסקאלסקי מניו יארק.

ונשר על ידי

הרב י. איסקאלסקי, 210 מעדיסאן סט.

ניוארק

No. 5

תרע"א

ניסן

בשורה טובה

לרבנים מגידים דרשנים ומטיפים, כי נחל להוציא לאור בעזרת השם בחדש ניסן אהיה שנה זו ספר נקוב בשם

אב לדרש

יביל בקרבו דרשות, לשכתות די ולטעדים, ולכל הענינים, לכרים לכר מצות לנשואין ולהספרים. ניכ ביארים ושיחות חולין של תיח.

הם הזה יהיה כלי מחזיק ברכה, לכל העוסקים בדרוש וללמד דרך הדרוש למתחילים. גם הדרשנים אשר עוסקים בדרוש עשרות בשנים ימצאו תפץ בו.

בם הזה יקחו חלק רבני הדרשנים והמטיפים הן מארצנו והן מחוץ. מרוסיא, אטנאריא ונאליציען.

הם הזה יצא בחוברות, כל גי חדשים חוברת אחת כל חוברת תכיל בקרבה שלשה כוינן או סיח עמדים, מחירו לשנה שני דאלארים ולעורך הזה בכסף חרל.

האנחנו מבקשים את רבותינו וחברינו, רבנים מגידים דרשנים מטיפים, כי יהיו לנו לעזר במלאכתנו זאת, לרוסם קרן הדרוש, וישלחו לנו ממוכי דרשותיהם להדפיס בהקובץ הגובר, ובוה יודע דרך הדרוש לפי רוח זמננו.

נבקש מעזרינו לכל יארינו בדבריהם רק לפי צרך הענין המדובר בהם. ודברי הניין, משל ומליצה יתוב כל אחד לפי רוחו ומעטו כלשון זכה ונקיה.

כל החפצים לחתום על הים הזה ולשלוח כתביהם, יפנו על אדרעסטע של הרב עורך ומיל המצפה.

Babbi J. ESKOLSKY, 210 Madison St. NEW YORK.

או של הרב א. א. יודעלעוויץ טבעיאן 43 W. 21th st. Bayone N. J.

דבריים אחרים

כשלושה חדשים האחרונים, אשר הופסק הוצאת ירתוננו, המצפה, ככלנו מכתבים למאות לשאול על סכת הפסקתו, ובו בעת הביעו רגשי צערותם על המסרה הזאת. ואנחנו הרגשנו כי אנחות אוהב הם היוצאות סקרב לכם כאמת. ולעומתם שמענו את קול תרועת הששון אשר נכחה אויבנו כקראם, כי כבר מת, המצפה" ולא יסום עוד לתחייה.

אנחנו מצדנו נאמר כי, המצפה" לא מת ולא ימות אי"ה, ורק אינגר ואיתנת לפי שעה, מסכות כלתי הליוות כנו, וברצות ד' רבנו נקרה, כי סערה ילך כטח ויוסיע חדש בחדשו בסדרך, על הירדף השלה בית אל אשר הציב לו כראשונה. ובעת הקסנה הלזו אשר חשכוהו להלך לעולמי, זכה וראה המצפה שם בעולם האמת, עולים ויורדים, עליונים למטה ותחתונים למעלה, ראה חקרה הכינה ויספרה. ומעתה יספור לכם דבר רבוד על אופניו.

שם בעולם המחשבות, רחוק מעולם המעשה, בעולם האצילות אשר עמד שם, היה נכחו לראות ולהתכוון שם בעולם העשייה. ראה רבנים שמים לעולם הגשמות וכרדף הלוכם חשיכו על שאלת המצפה, מי הכיאים לפה? — כי נרדפים הם

מקנאת העם, ראה שוחטים משופים שם, ועל שאלתו אותם נ"כ כמו להרבנים, השיבו, כי נרדפים הם מחמת ודבנים, אשר רתפו אותם ממחיצתם, כדמותם כי יפחו מעמדם כחיים. ראה מגידים נדהפים מפני מטיפים; ראה ענינים כללים ופרטים ותתבונן עליהם כשים לב, ועתה יכוא המצפה עוד הפעם אליכם קיראים נכבדים ויספור ויערוך לפניכם כל מה ששמע וראה והתכתן, ונקוה כי יאירד ימים ויפיע רצונכם.

אך מאתכם נבקש כי תבואו לעזרתנו עזרת ד' נבגורים, הן כחומר והן כרוח, ותכבדו אותנו מצרי עמכם ותשטיעו דעתכם על כל דבר נופל ביעקב ותודיעו אותנו מכל המאורעות, אשר ישמע ככל ערי תפוצות ישראל.

וגם כחומר תרשיעו אותנו לזכרות תוחמינו וסוראינו ולשלוח לנו כסף תחייפתכם כמקודם למען נוכל לשכלל ולמאר את הוצאת המצפה, כי חשבנו רצון ממנו.

ונקוה כי כל אחד יהיה בעירו לעזור אותנו, וישתתף עמנו בעבודתנו, למען תהיה זכה ברה ותסה.

העורך.

בשורה טובה

לרבנים מגידים דרשנים ומטיפים, כי נחל להוציא לאור בעזרת השם בחדש ניסן אהיה שנה זו ספר נקוב בשם

אב לדרש

יביל בקרבו דרשות, לשבתות ד' ולמערדים, ולכל הענינים, לכרימ לבר מצות לנשואין ולהספדים. גיב ביארים ושיחות חולין של תיה.

הם הוה יהיה כלי מחויק ברכה, לכל העוסקים בדרוש וללמד דרך הדרוש למתחילים. גם הדרשנים אשר עוסקים בדרוש עשרות בשנים ימצאו חפץ בו.

בם הוה יקחי חלק טובי הרבנים הדרשנים והמטיפים הן מארצנו והן מחוץ. מרוסיא, אונגאריא ונאליציען.

הם הוה יצא בחוכרות, כל ג' חדשים חוכרת אחת כל חוכרת תכיל בקרבה שלשה בריגין או מיה עמודים, מחירו לשנה שני דאלארים ולעורך הוה בכסף חרל.

ואנתו מבקשים את רבותינו וחברינו, רבנים מגידים דרשנים מטיפים, כי יהיו לנו לעזר במלאכתנו זאת, לרום קרן הדרוש, וישלחו לנו מטובי דרשותיהם להדפיס בהקובץ הגזרה, ובוה יודע דרך הדרוש לפי רוח זמננו.

נבקש מעזרינו לכל יאריכו בדבריהם רק לפי צרך הענין המדובר בהם. דברי הגין, משל ומליצה יכתוב כל אחד לפי רוחו ומעמו כלשון זכה ונקיה.

כל החפצים לחתום על הסי הוה ולשלוח כתביהם, יפנו על אדועסטע של הרב עורך ומיל המצפה.

Rabbi J. ESKOLSKY, 210 Madison St. NEW YORK.

או של הרב א. א. יודעלעוויץ כבעיאן 43 W. 21th st. Bayone N. J.

דבריים אחרים!

בשלושה חדשים האחרונים, אשר הופסק הוצאת ידתוננו, המצפה, קבלנו מכתבים למאות לשאול על סכת הפסקתו, וכו בעת הכיעו רגשי צערותם על המסרה הזאת, ואנהנו הרגשנו כי אנחות אוהב הם היוצאות מקרב לבם כאמת. ולעומתם שמענו את קול תרועת הששון אשר ככחנה אויבנו בקראם, כי כבר מת המצפה ולא יקום עוד לתחיה.

אנחנו מצדנו נאמר כי המצפה לא מת ולא ימות איה, ורק אינגר ואיתנת לפי שעה, מסכות בלתי הלויית בנו, וכרצות ד' ררכנו נקוה, כי מעתה ילך כסח ויופיע חדש בחדשו כסדרן, על הדרך העולה בית אל אשר הציב לו כראשונה.

ובעת הקטנה הלזו אשר חשבוה להלך לעולמו, זכה וראה המצפה שם בעולם האמת, עולים ויורדים, עליונים למטה ותחתונים למעלה, ראה חקרה הכינה ויספרה. ומעתה ימסוד לבם רכר רכור על אופניו.

שם בעולם המחשבות, דחוק מעולם המעשה, בעולם האצילות אשר עמד שם, היה ככחו לראות ולהתכונן שם בעולם העשייה. ראה רבנים שטים לעולם הנשמות, וכדרך הלוכס השיכו על שאלת המצפה, מי הכיאים לפה? — כי נרדפים הם

מקנאת העם, ראה שוחטים מעופפים שם, ועל שאלתו אותם נ"כ כמו להרבנים, השיכו, כי נרדפים הם מחמת הרבנים, אשר רחפו אותם ממחיצתם, כדמותם כי יפחו מעמדם בחיים. ראה מגידים נדחפים מפני מטיפים; ראה ענינים כללים ופרטים והתבונן עליהם בשים לב, ועתה יבוא המצפה עוד הפעם אליכם קיראים נכבדים ויספר ויערוך לפניכם כל מה ששמע וראה והתכוון, ונקוה כי יאריך ימים ויפיק רצונכם.

אך מאתכם נבקש כי תבואו לעזרתנו עזרת ד' כגבורים, הן כחומר והן כרות, ותכבדו אותנו ספרי עמכם ותשמיעו דעתכם על כל רבר נופל ביעסק ותודיעו אותנו מכל המאורעות, אשר ישמע בכל ערי תפוצות ישראל.

וגם כחומר תשיעו אותנו להרכות תוחמינו וטוראינו ולשלוח לנו כסף תחיתמכם במוקדם למען נוכל לשכלל ולפאר את הוצאת המצפה, כי תשבשו רצון סמנו.

ונקוה כי כל אחד יהיה בעירו לעזור אותנו, וישתתף עמנו בעבודתנו, למען תהיה זכה ברה ותמה.

העורך.

ורבני

www.

תורת ניטין

כלום.

מעולם לא נמלאה קנאה לבבנו על הכבוד הרב אשר ינחלו ראשי ורבני יהודי הרעפאָרטים מכל שרי הממשלה מעלה ומטה, כמו בשנה הנוכחית.

בשנה הנוכחית אשר שרים נבוהים, ובהם הגשיא הקודם של ארצנו, הוביעו על אסיפתם השנתית, ודברו לפנייהם כנוסח כזה באלו סדכרים הם באמת לפני ראשי ושלוחי עם ישראל כולו. מילאנו את עצמנו קנאה, לא קנאה של שנאה ולא קנאה של כבוד המדומה, כי אם קנאה כזאת, התלויה כדבר הנוגע לעיקרי תורתנו.

כל אחד יודע עד כמה החלו להפסיק את נתינת הניטין הגהונים אצלנו עפ"י רתנו, וכי שופטים אחדים הגירו את דעתם, כי אסור לרב דתי לסדר ניטין טרם שיהיה כירם שטר פטורין מבית המשפט, ובאם שיוזמן לפנייהם רב אשר נתן גם פטורין או יענש בחוק.

והרבנים בשמעם דברים כאלה יוצאים טפי שופטים, השתוממו על המראה והתפלאו כצדק על רבתם כאלה, בשאלם: הלא השופטים ככוא לפנייהם משפט איש ואשה, ואשר הוא או היא יראה לפניו כי יש לו פטור מרב דתי שנתגרש בדת, ויכל השופט באמת להגיד ולהשיב כי החוק אין לו עסק בדת, וגם כזה מרב דתי אינו שוה

אך לסחות כירי רבנים שכל יתעמטו לנטרי בניטין טרם יובאו הרבנים לפני המשפט וטרם ינתן גם טכית המשפט, וזאת היא נגד החוק לפי דעתם. החוק אומר בארצנו, כי כל אחד יוכל ליקב בשם דתו ותורתו, אם אינה נגד חוקי המדינה. והרבנים כנתינת ניטין אינם עוברים חוק כי כותבים מסורש בהפטור כי הגם הוא גם אך לאחר שיוכאו הרבנים לפני המשפט ויטינו שם נ"כ גם כחוק. ועוד רבנים מסלסלים כעצמם ולוקחים כתב יד מהאיש והאשה שכל ינשאו שנית טרם יהיה כירם, "דיווארס" מה"קאורט". ואיך יקרא זאת עבירה על החוק?

אך כעבור איזה זמן רב, טצאו הרבנים את הפתרון להחירה הסתומה הזאת והבינו את הסבה העיקרית אשר גרמה לאיזה שופטים לאמר כן.

כי הופיעה פרוטלמציה מהיותנין של הבנסיות האורטודוכסית נ"כ שאל לרבנים לסדר ניטין טרם יתגרשו האיש ואשה בבית המשפט, וכי גם העורכי דין מתנגרים לזה ככל תקפם, בחשבם את זמח לקיפוח פרנסתם. והעיקר כי כל יתודי הרפפורטים, אשר יקראו את עצמם "אמע" ריקאָנים בני דת משה", ואשר הולכים כנגד לכל עיקרי דתי תורתנו, ונתינת ניטין לפי רתנו היא כדבר תפל בעיניהם, גם הם יתנגדו לזה, הבינו הרבנים

הרתיים כי המה הסכות אשר גרמו לכלכול הרעות ולכל הרבנים הקשים אשר דברו השופטים, ולא התחשבו עם רוב כנין ומנין האומה, אשר דת תורתנו נר לרגלם לכלי לסוד טמנה יטין ושמאל, ואשר גם חוק המדיני יקר בעיניהם על לכאר, כי אם התחשבו עם דעת הרפפורט מים מעוט העם הישראלי, אשר לפי דעתם הם טיעוט המחזיק את המדינה.

וכראותנו כעת, באסיפתם של אלה האחרונים, כי כל השרי מעלה הופיעו לדבר רבירהם לפנייהם ע"ד גורל עם הישראלי, וכידענו נאמנה כי ישעלו רבירהם על העם האמריקני לחשוב כי על רב, אף על רב רב כזה הנוגע אך לנשמת עצמו, יתחשב אך עם דעת הרפפורטים המעוטים ולא עם דעת האורטודוכסים המרוכים, או עלה כאש קנאתנו על פרמום של הרפפורטים לפני העם האמעריקאני לחשוב אותם לשלוחי ומנהיגי כל העם הישראלי.

אנחנו האורטודוכסים נאמר כי מציעת נתינת הניטין נובעת ליסוד אחד מעיקרי תורתנו, כי אם תצא הנורה, אז תשתכת תורת ניטין מישראל. כי למעמים האיש והאשה לא יחפצו ליתן או לקבל גם עפ"י ד"ת, וגם יתרכו עוגנות מבנות ישראל.

וכצדק נשאל את פי הרבנים הדתיים חסדוטיים, מדוע לא יעשו דבר מה לקדם בני הרעה, מדוע לא יתאמפו למכס עציה

ביניהם ולערך את כל פרטי הדברים, עד כמה נוגע הדבר הזה לרעת בנות ישראל, ואם נתאמר לעשות דבר מה אז חופיעה עזרת ד' כמעשה ירינו ויכול נוכל.

גם כחפוצ לעודר, עד כמה נתפשט המנהג המגונה בין הרבנים ספרסרות הניטין, כל רעוררענד אשר אינו יודע כעצמו לסדר ניטין, או נעשה סרסוד למכור את נתינת הגם לכל רב אשר ירבה בשכר ספרסרותו, ודבר זה נעשה באופן כזה: איש ואשה שיחפצו להתגרש ילכו לבקש רב, ובאשר לא ירעו להבחין בין רב אמיתי לרב מתכנה, באים אל האחרון והוא קוצב את שכר הגם ומנביל אותם לכוא כיום טחר, והוא סוכב והלך כל היום מרב לרב למכור את נתינת הגם, וכל רב אשר ירבה בשכרו הוא מביא אליו למחר את הזוג להתגרש. והרבה מבשולים יוצאים מזה כירוע, וצריך לחדול ממעשים כאלה, וכצדק נדרוש כי כל שאינו יודע בטיב ניטין אל יהא לו עסק עמהן.

יעקב איסקאלסקי, החו"פ.

מלחמת החומר והרוח!

רבות עמלו סופרי ישראל לשאת ולתת כדבר הדת והחיים אם היכולת כירינו לאנרם לאנדה אחת שלא יהיו סותרים זה את זה, סאו הופיעה אוד ההשכלה כמרכ העמים חתרו אנשי חרות

לחבר ולאנר את הרת והחיים אשר התיצבו לפנינו בשתי קצות מתננרות אשה מול אחותה, הרת והחיים היו לנו מהרברים העומדים כרומו של שמי החקירה הפילר סופית וביתוד בקרב היהודים!

היו ימים לישראל אשר האצילות (איר דעאליזמוס) פרש את כנפיו על כל יהודי תבל, רח ישראל היה חתום כחותם אלפים אשר אין להרהר אחריו, הרת היה נשמתו של איש יהודי ודיח אפו, בו מצא סגור לגפשו העיפה, בו מצא נוחם ככל צדותיו ומצוקותיו, אמותו היתה נר לדגלו וכלעדיה לא צעד אף כמלא שעל. כל אנכי נגה וכל צורי מכשול לא עמדו לו לשטן כלכתו לפי ריח רתו. החיים עם כל כצוטותיו הרעות והרכות לא הפריעו אותו מלכה ברדף הקורש אשר המכין בו אלפים בשנים. כל פנעי הזמן אשר עברו על ישראל כמשך ימי נדודיו סגוי אל נוי לא פעלו עליו כי ינמה סדרף התורה והמצוה אשר הודישו לו אבותיו.

אבל תקופה הרשעה נולדה בקרב העמים, תקופה אשר הסיפה גם את מתנה ישראל, גם היהודי פקת את עיניו ויתבונן כי גם נועם החיים נדרש לאדם באשר הוא אדם וכי גם החיים דורש את תפקידו, הרת עם כל האושר הגצחי התלוי בו לא ישביע רק את הגפוש אבל התומר מכשש מזון חומרי. האיש הישראלי היה רבוק כלכ ונפש אל אמותו הסגורה, התורה

היתה נשמתו אשר אי אפשר היה לו להפדר ממנה כמאמרם ו"ל מה רנים שבים כיון שפורשים ליכשה מיר הם מתים וכו', ומעבר מזה ויר החיים חזקה עליו למלאה את תפקידו, או אז החלה החקירה העיונית כין סופרי ישראל אם הרת והחיים לא יתנגדו איש את רעהו בהצטרם יחד, מהם אמרו כי העזרת איש הישראלי היא רק להמית את תומריו ולהבניעוהו תחת ממשלת הנפש, אין התורה מתקיימת אלא כמי שממית עצמו עליה, ואלו חרורשים גם את החיים קמז לנגדם באמרם כי האדם באשר הוא מורכב מתומר ונפש, הגה גם החומר דורש את תפקידו ואין לנו להעלים עין מחסודות החיים רק עלינו לשלם את התוכ לאכסנאי ראית לן בני כיתה.

משיכילים ותרנים התעוררו לשפוט אל רבר ולהתכונן אם היכולת בירינו לקרב את שתי הקצות אל מרכו אחד ונקודה אחת, אולי נוכל לקרב את החיים אל הרת לכל יצדדו איש את רעהו, רק שניהם כיחד ישודרו בקרב ישראל, הרת לא יצוד את החיים והחיים לא ידחה את הרת, רבות סרתו ועמלו הסופדים כמקצוע אה הרכה דיו נשפכו והרכה קולמסין נשתכרו בכירוד הרברים הללו!

למותר לנו לתת לפני הקוראים את רברי המלחמה הארוכה הזאת אשר נמשכה שנים רבות בקרב חכמי ישראל, למותר

הוא לנו לחזור עוד הפעם על הדברים חייגם, נמרס למרו מה היהדות דורשת הכתובים ככר כספרי רכרי הימים לכני ישראל. אין ברצוני במאמרי זה גם כעולם העשייה ומאומה אין להם עם עולם להכריע לפי משחי המפלגות הצדק, כי דבר זה נפחה בגדולים ונסתיים בגדולים, עלינו רק להתכונן על ימינו הגוכחים, ועלינו רק להתכונן אל הגסיון אשר בימינו אנו, וכיחוד כהארץ התרשה אשר אנחנו חיים כה עתה הגסיון יורה אותנו כי הרת ככללו מתמוסס והולך. האידע"ל ליוזום אשר היה הגשמה של איש הישראלי חלף ועבר מפני ממשלת התומר (מאטעריאליזמוס), החיים החרשים עם כל חסרונותיה ומעלותיה אשר נולד כימינו אלה, משך גם את ישראל כרשתו לחיות רק חיי התומר כמדה נפרדה, ותחת אשר מלפנים לא ידע ישראל אלא מד' אמות של חיי הרוח הגה עתה פרש המאטעריא"ל ליוזום את כנפיו בכל קצות מתנה ישראל וכמעט שהרת כלו נדחה מכוא כקחל ישראל!

לפנים, כאשר היה ישראל סגור כתוף הנעמץ מכלי כוא כחכרת האזרחים יושבי הארצות, היה כל חפצו של איש הישראלי לראות את כנו האהוב מעומר בעמרת הרבנות לרין ולהורות כישראל. האב ככדכו את כנו היתה הברכה העיקרית אצלו לראותו נרול כתורה וכיראת שמים. האב כהניקה את בנה מחסל נפשה דניקה לו עם הלכה גם את סודר לכה וישרת נפשה. כל ישעו וכל חפצו של איש יהודי היה רק לנדל את כנו לתורה ולמעשים טובים, אבל כדורנו אנו, כדורנו אשר שערי הנעמץ נפתחו לפניגם, הגה האכות כיהר עם הבנים מתכוננים אל דרכי העמים ורואים המה את שערי החיים פתוחים לפניגם, ואין להם כי אם להרשים יד לקחת מזמרת הארץ וספדי תנוכתה, ואין להתפלאת אם חתרו האכות עם ישראל. קדושת השכת וימים טובים נתחללו מפני הברח החיים המעיק עלינו, בני הנעורים בעורם כאכם הם מרנישים מהחיים החרשים השודר כימינו אלה, נמרס נשרש כקרכם אמונת ישראל ככר משתוקקים המה אל דרכי העמים והליכות

הנה תיותה וקיומה הממשלה ככללה, היא ע"י כה חצוני וכח פנימי. אכאר שיחתה. מקך ממלכי הארצות מושל על

מיליונים אנשים, כלם הם סרים למשמעתו וכלם נבנעים תחת רצון איש אחר לעשות כפי פקודתו ברצון ושלא ברצון. אבל מי יכריע אותם לשמוע כקול איש אחר, להיות נבנעים תחת הרום דגליו? מי יסרץ את הגני כלו למלאות את פקודת השלים? הגה כח התיצון של המושל, שהוא השרים המשמשים לפניו ועומדים למשמעתו, השופטים והשומרים אשר הפקרו ככל ערי המדינה יכריחו את ירשכי הארץ למלאות את פקודת המושל. אבל מי יכריח את השופטים והשומרים וגם השרים לקבל עליהם עולו של המושל, להיות לו לעכרים ולעשות כפי העולה על רוחו? הגה כח פנימי, כח סמיר ונעלם מסיל אימה ופחד גם על השרים והסגנים להנבע תחת המושל ולעשות כפי פקודתו, כח פסיכולוגי יש לו להמושל להכניע תחתיו גם אנשים של צודה להיות לו לעברים נאמנים!

לחשקים את סערת רוחו ולהצדיק עליו את הרין ולקבל כאהבה את כל החלאה והמצוקות אשר עברו על ראשו. אבל אנחנו, אשר לא לכר כי אין לנו כח חצוני לפקד ולצות לזולתנו עוד גם יחסר לנו הבח הפנימי, אין עוד ביד גדולי ישראל ומנהיגיו הכח הסמיר והנעלם למשול על ישראל רק כהבל פיהם, ספו תמו גם אנשים של צודה אשר ברוח שפתם ישפמו כין איש לרעהו, ההמון ככללו פרק כעליו את עול הרת באופן נורא ומבהיל, כבוד התורה ולומריה ירד שאולה ואין לו להיהודי עתה בעולמו אלא ר' אמות של עבודה הכפרכת את טופו ונבשו גם יחד, הגה עתה כיטינו אלה אשר הרת נרחה מפני החיים, הגה חב קרוש הוא על גדולי ישראל ודכניו לצאת לעזרת ד' כנבודים שלא תאכר תודה מישראל, עליהם להתאמץ להחזיר את הנשמות המתות אל עולם החייה ולמתת רוח חיים כהעצמות היבשות ולנשכ זיק היהרות כקרב היהודים, להחזירם אל חיי הכחות האלו, ואם כי כח החצון ככר נטל ממנו ע"י יושכי הארצות אשר אנחנו יושבים כקרבם, אבל הכת הנעלם אשר היה כקרב גדולי הרוד היה די להסיל אימה ופחד על ההמון כלו להיות סר למשמעת דכניו סופריו ומנהיגיו ואז כאשר איש יהודי בא כלחץ סמצוקות הזמן, הגה רק יראת הכבוד ולא יראת העונש היתה די

לחשקים את סערת רוחו ולהצדיק עליו את הרין ולקבל כאהבה את כל החלאה והמצוקות אשר עברו על ראשו.

לחשקים את סערת רוחו ולהצדיק עליו את הרין ולקבל כאהבה את כל החלאה והמצוקות אשר עברו על ראשו.

צלחה? הלא נלחצים אנחנו אל הקיר, אין מספר. וגם המ"ז מר' פיינויש בא"ת נלחצים אנחנו כמשעול צד אשר אי כס' תקפ"ד סק"כ ע"ש. וגם הביא את אפסד לנו לפנות אל ימין או אל שמאל, האבורדהם" איזה פעמים. והוא כיר"ד ירינו הגן אסודות ודגלינו כמו לגחשתים כס' רס"ה כרמ"א ע"ש. וכן מביא אם הזנשו, סבות מאליומות עומדות לנו לשמן המציצה הוא סמעם מצוה או רק משום על דרכינו, ולוא יעלה כירינו להסיר סקודם את המכשולים ואכני הגנף אשר תחת דגלינו, אזי יש לקות כי יעלה כירינו לכנות הגררמות ולטעת הגשמות ולהציל את שארית ישראל סכליון חרוץ, אבל כל זמן אשר הסכות המפריעות אותנו מלאחזו דרכנו לא ימודו סמנו אין כל חסוה נשקפה לנו כי יעלה כירינו לחוק את כרקי הרת ולהשיב את ישראל לתחייה. ועלינו רק לצפות לרחמי שמים שיקיים כנו הבטחת תורתנו כי לא תשכח ספי זרעו!

הכותב אוד ליום ו' תרומב, ד"ח אדר התרע"א. שלום איזרעלעזען, חופ"ק שיטאנא.

וכאמת מאבורדהם אין ראייה שדוקא צריך להיות המציצה כפה רק שכתב ורוחץ פיו הוא יען שהמגה היה אז כפה שעדיין לא היה הסכונת. ולעג"ד נראה להביא ראייה להתיד ע"י הסכונה מהאבורדהם שכתב ואנו אומרים השקאה זו של שעת המילה והפריעה יהיו לתיים ע"ש. וקשה מרוע לא הזכיר גם המציצה אם הוא מצוה, משום דדעת האבורדהם" שפירש משקה ר"ל שיהושע השקה את עמר הענל ולא פירש השקה זו מציצה

ראיתי כ"המצפה" חוברת ד' מאמר המכונה "כקורת תודה" על המוהל סערטים מלונדן ע"ש. אמנם נוף הספר והמכתבה סהמוהל סערטים לא ראייתי, אך כספר "שדי תמר" חי"כ מביא שם המכונה וגם מכות סערטים הג"ל והביא השד"ח כמה השטת מכמה נמרות ומרדשים ומתשובות

שמעץ יהושע כפיו, משום שרעתו שהוא רק משום סכנה לתינוק אבל לא שהמציצה היא גם מצוה א"כ שרי גם כמכונה וכפרם להקטורים שאומרים שבעת הסכנה היא במציצת פה שודאי ששרי למצוץ ככל דבר שעיקר מעמה הוא משום סכנה, ומה שהזכיר בפה הוא רק שכן היה המרגז ולא משום חובה. עוד נראה לי לענ"ד לתיבא רק קצת ראייה להקטורים שמביא הש"ח הג"ל שאומרים שאין סכנה בלא מציצה, והוא לשיטת ר' יוחנן במס' ע"ז רכ"ו ע"א, וכי"ר כס' רס"ד רעת המחבר להתיר אשה למול ע"ש. הא המציצה מומל על המוהל לעשות כראמר דב פפא כמס' שבת כרפ"ג האי אומנא דלא מייץ וכו' ע"ש ראל"ח אמאי מעברין אותו, ואשה היא חלושה למצוץ, ועוד ראמרין כמ"ס פסחים ר"ד בתו"ס ר"ה הימנוהו דנשים עצלניות הן ע"ש, ואם באמת הוא סכנה איך מכשירין לזו אשה הלא חמירי סכנתא ממיסורא, וכאיסורא לא מהמני ע"ש, אלא ע"כ שהסכנה איננה גדולה כ"כ.

זו בעצרים שנה שאנכי למדתי אומנות המוהל אצל המופלג הצדיק יא"ב ר' בנימין שיק זצ"ל המוהל הראשון בוויילנא וכרכו היה למצוץ בוואמא המכול כמים המעורב עם קארבאליק ולא כפה. ומאז גם אנכי נוהג כן, וכמה פעמים על כדיתים היה אתנו הנאון ר' שלמה הכהן זצ"ל ולא ריכר מאומה, וכן היו גם שארי נאוני המ"ץ רוויילנא ולא פיתו בו מסתמא ניחא להו. והמוהל ר' בנימין הג"ל היה בן הנאון הגדול הצדיק ר' אליהו שיק זצ"ל אב"ד ולידא מסתמא עשה כיריעת אבא, ור' בנימין הג"ל היה מוהל כחנם וגם נתן מעות ליולדות עניות כידוע לאנשי וויילנא ובכל יום ויום היו לו כמה כדיתים, והיה גתון לזה בכל נפשו כי כמסחרו עסקה רק אשתו ובני ביתו, ואילו היה ידע ר' בנימין הג"ל נידוד עבירה כזה לא עשה כן.

ועל המ"ז הג"ל המוכא כס'. תקפ"ד איתא כס' מאורי אור כעור למעד דצ"ד ועין כספר מקור מ"ח למד זכות על היתר מיעד סירכות ועכשיו ששלכ"ס הוא"ו דהא דם נופא אינו המצוה רק התוך

הערלה דאם מל ולא יצא דם כשרה כמו בשוחט ולא יצא דם אף דכמל מצות נימיו והא דנקט הספת דם כרית הוא אדחא רמילתא ולא שכיח כלל ע"ש. חזינן מזה ריש ללמוד זכות להמהלים שנהנו לקצוץ לאו דוקא כפה רק בכל דבר המוצץ.

מנחם הכהן ריויקאוו.

וב ואכ"ד ככרוקלין ומלפנים רב ואכ"ד כקאזאן ברומסלאנר.

תשובה

ריאאלה בהמצפה תוכרת סיון

ראיתי כה המצפה תוכרת סיון שאלה בלא פתרון וזה לשון השאלה: אשה אחת קנתה ארבעה רגלים של עגל ומאיוה סבה שכתה ולא מלחה אלא שלשה רגלים ואחרי מליחה והרחת נתערכה עטהם הרגל הר' שלא נמלח והאשה נתנה בתוך קרחה דחתחת עומרת על האש למלוג ולהסיר השיער והמלפנים ולאשר הקרחה היתה קטנה לא יכלה האשה להניח כל הארבעת רגלים כיתר רק נתנה שנים שנים ואחר המלינה נזכרה האשה שלא מלחת רק שלש רגלים, ועל ידי מעימה כלשון נתברר הרגל שלא נמלח כי כולם יש בהם מעם מלח ואחת לא מעמה. שואל מה משפט נ' רגלים הגשארות, ע"כ הגה מלשון השאלה, משמע שנתערכת הרגל שלא נמלח כתוך השלש רגלים שנמלחו

קודם המלינה ואם היה נודע התערבות קודם המלינה אז בוראי נתכמל כדין יבש כיבש הסבואר כס' ק"ט כיר"ד ע"ש, אך מלשון השאלה משמע רלא נודע עד אחר המלינה ואז תיכף ניכר האיסור ע"י המעימה אעפ"כ גובל להתיר הג' רגלים הנשארות והיא דק"ל דם שבשלו ורכנן ועוד קי"ל דספק אחד כדרכנן לפולא וגובל לעשות ספק אולי השנים הראשונים שנתנה כקרידה תחלה למלוג היו מהג' שנמלחו כהונן א"כ הם היתר נמור והשנים האחרונים היה אחד שנמלח ואחר שלא נמלח א"כ הרגל השלישי שנמלח הגאמר מתאינו נמלח כמל חד בתרי הראשונים כדין יבש כיבש וכן פסק הרמ"א כיר"ד ס' ס"ס ס"ק י"ד ואף שהש"ך שם הקשה על הרמ"א, עיין בגמרות הכסף סבנו של הש"ך שהקשה עליו וקיים דברי הרמ"א על פי שפסק רש"ך לחלן כס' ק"ט רמין בשאינו מינו כאיסור דרכנן כמל ברוב וכאן נ"כ דרכנן דם שבשלו היא דרכנן, ואם השנים הראשונים לא נתנה האשה כפעם אחר להקרידה רק לקחה אחד ואחר כך עוד אחר היה כמו ודאי שהשנים הראשונים היו היתר לפי מה דקיי"ל כס' ק"י דכל דפרש מרובא פרש וא"כ כיון שהיה שלשה היתר שנמלחו כדיןן והאחד שלא נמלח א"כ כל אחד שלקחה כראשונה היה היתר וזה האחד שנאמר מהאינו נמלח כמל באילו השנים, אך צדיכין לחוש לחומרת הרמ"א כס' ק"ט ס"א להשליך

אחד ואז השנים הנשארים סותרין כל זה כי כאשר יהיה אדם טובע ויוכל לאתו לע"ד והצנתי הרברים האלה לפני כבוד הגאון הגדול ראב"ד מקודש בעיר קרשנו יסבב כי עד מהרה יאחזנו ויכביד עליו עד דרכ ר' משה קליערס נ"י ריש מתיבתא דהישיבה הקדושה אור תורה והסכים לדבריו. ע"כ יאכלו ענוים וישבעו!

תלמיד אחד מהישיבה הקדושה אור תורה על ציון התנא אלפי רבי מאיר בעל הגם זיע"א בעיה"ס ומספריו ת"ו.

פרעה ומצרים

נעים ומידות ישראל אשר בשירתו (תהלים י"ה) ישלח סמרום יקחני ימשני סמים רבים יצילני מאויבי עו ומשונאי בי אמצו סמני. והנה לרבותינו ז"ל במדרש אמר זה על הגם של קריעת ים סוף כי על אלו ועל אלו הפך האב"ה את הים (כשיטת ר"ל במדרש) וישראל והמצרים כאחד היו בשעה אחת בתוך הים זה אצל זה חונים איש לרעהו פונים וראו איך המצרים גידונים ירדו תרומות וצללו כעופרת במים ואיש הישראלי עומד אצלו ביבשה בתוך הים ועל אותה שעה יאמר רוד בשם הכנסיה שאמרה ישלח סמרום יקחני ימשני סמים רבים כי סביב הישראלי היה מלא מים והוא בתוך עומד ביבשת. ואולם ההצלות שנים היו, אותה מה שהישראלי כי צול מן המים והשנית מיד המצרים, רצוני כי זהו הטבע

הם לאב הרוצה אשר בנו ישמע אליו וילך בדרך ינחנו. האב הטוב מבני האצילים יפתה את בנו ברברי חן ומסור ויעניק אותו מסובג בער צערו אורח משרים יתן לו "ספענדע מאני" אם יחזור על לצדו ובוה ינחחו בדרך השלימות. לא כן האב האכזר לא ירע רחם ואף מטה ועמו בידו להכות את בנו על אחת שבע שילך בדרך יורנו, בקטלוח וברקים יהלום ראשו וטפו. וככה מצינו בספרי האורות לאחינו כהיותם בטלה בין העמים הקרמונים מאמיני ההבל, הגה הטובים והחכמים ירעו כי לא כתרם יטו לכבות בני ישראל לעשות כמעשיהם ולעבוד לאלהיהם, ורע בהטותם אליהם חסד ונועם מחמד מדינתם או יהיו לעם אחד ויעברו לאל אחד וכמו שמצינו במלך אשור שאמר (מ"ב י"ה) עשו אחי ברכה וצאו אלי ואכלו איש נפנו ונ' ואולם האכזרים והבערים בעם דמו כי רק באפם ובחרונם יבחלמו ובשוד ורצח יסחו את נפשם שבי לאמונתם, וזהו שספר הכתוב בפ' שמות זיקם מלך חדש על מצרים ואמר כוזרר דאירו קם מנרמיה, מה דהוה שפל קם, ולא אתחזי למלכא ובשחרא קם ומלך כזה אשר לא היה מודע המלוכה התנהג לא כמשפט מלך ונשיא מבני האצילים אשר בצדטה וחמד ינהיגו בני מדינתם אכן הוא החיל לעשות שוד ורצח כמשפט האב השפל כרצותו ללמד את בנו אורח משרים אשר יכנו מכות אכזריות. אמנם לאשר בארץ הדמים.

והכתוב אמר כמ' תבא וירעו אותנו להקת עם הבתרים אשר לא כינת אדם המצדים ויעננו ויתנו עלינו עבודה קשה, להם וכמו שנאמר הבה נחחכמה ונ' א"כ וכהגדה של פסת וירעו אותנו המצדים המצדים היו המדברים.

כמ"ש הבה נתחכמה לו ונ' והמפרשים הבינו דבעל הגדה בא לדרוש למה נאמר וירעו אותנו ולא וירעו לנו ולכן דרשו דהכוונה דהמצדים נתנו אותנו לרעים והטאים וכדו עלינו כי לא אמנו כנו ואנשים חורשי רע אנהנו כמ"ש הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תפראנה מצוים ומוהידים להמגרש והמגרשת שלא מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם ינשאו שנית טרם ישינו נט. מהקארם בנו אף כי באמת אנתנו היינו שלמים הגרא דיווארם, ויש רבנים שהתחכמו עמם ומעולם זה דרכינו לעמוד ליסין עוד יותר ולקטחים מטורם כחכ מהמגרש משלי ארצנו ככל לכ ונפש הפצה והגנו והמגרשת חתום כחתימת ידם שאין כנים נאמנים לארץ מולדתנו. ואני מוסיף רשאים להנשא שנית עד שיתגרשו דיש להתבונן כמאמר הכתוב הבה נתחכמה והלא פרעה היה מדבר זה אל עמו כמ"ש ויאמר פרעה אל עמי הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו, ולכן גראה כי זהו באמת תשובת העם אל פרעה שאמרו לו הבה נתחכמה לו, הבה לנו רשות או נתחכמה לו כי אנתנו נשינו עצה להם, ובאמת הדבר צריך לעצה פן ירבה והיה כי תפראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו — וכן פי' האלשי"ך ומדוקדק לפי"ז מאמר חכניד. שאמר וירעו אותנו המצדים כמ"ש עד שיתגרשו כדיניהם, לכן נקרא שיעור הבה נתחכמה ונ', כי פרעה הגם שהיה מלך קשה והיה המעורר הראשון לעמו לחרש עליו רעה מכל מקום עיקר הרכר והאיפנים אשר נוגעים אל החוק ולא אל שנתנו אותו לרעים והטאים היו המצדים דת הורתנו וכדינו אינם משיירים כלל?

הקסן איב יודלעוויין,
חופיק בעיאן.

שאלה לרבנים.

הנה הרבנים נוהגים כהנחן גם פטורין מצוים ומוהידים להמגרש והמגרשת שלא ינשאו שנית טרם ישינו נט. מהקארם בנו אף כי באמת אנתנו היינו שלמים הגרא דיווארם, ויש רבנים שהתחכמו עמם ומעולם זה דרכינו לעמוד ליסין עוד יותר ולקטחים מטורם כחכ מהמגרש משלי ארצנו ככל לכ ונפש הפצה והגנו והמגרשת חתום כחתימת ידם שאין כנים נאמנים לארץ מולדתנו. ואני מוסיף רשאים להנשא שנית עד שיתגרשו דיש להתבונן כמאמר הכתוב הבה נתחכמה והלא פרעה היה מדבר זה אל עמו כמ"ש ויאמר פרעה אל עמי הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו, ולכן גראה כי זהו באמת תשובת העם אל פרעה שאמרו לו הבה נתחכמה לו, הבה לנו רשות או נתחכמה לו כי אנתנו נשינו עצה להם, ובאמת הדבר צריך לעצה פן ירבה והיה כי תפראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו — וכן פי' האלשי"ך ומדוקדק לפי"ז מאמר חכניד. שאמר וירעו אותנו המצדים כמ"ש עד שיתגרשו כדיניהם, לכן נקרא שיעור הבה נתחכמה ונ', כי פרעה הגם שהיה מלך קשה והיה המעורר הראשון לעמו לחרש עליו רעה מכל מקום עיקר הרכר והאיפנים אשר נוגעים אל החוק ולא אל שנתנו אותו לרעים והטאים היו המצדים דת הורתנו וכדינו אינם משיירים כלל?

עיינ בשו"ע אהע"ז סימן קמ"ג וכהשרות המוכאים בפ"ת שם. ונכפש מאת הרבנים שיגלו לנו דעתם דעת חכמה כענין זה וירפסו רבדיהם בהחוכרות הבאות, וגם יראו רבנינו כענין זה.

יעקב איסקאלסקי החוב"ס.

יציבא וניודי.

יציבא בארעא וניודי בשמי שמייא מס' כ"פ.

מספרים על איש אחד כי הגל על לשונו, כי אם תפוש כיהודי אדוק לר' חנקו ויפרטו עד כמה שירך כענת, ומה תעשה — שאלוהו — אם הגתק יהפך לחונק ולא ירפה גם ירו מסד' 9, הלא יהודי אדוק הגוה — היתה תשובתו — מעביר על כדויתו ובעל רחמים הוא ובודאי ימחול לו.

ככה חשבו ג"כ מצחלי ישיבת רבנו יעקב יצושה בחגגם את חג עשרה השנים למיום הוסדה הישיבה ועד עתה כיום ד' כ"ד שבט שנה ו.

הם הראו לכל כי לא נופלים הם בדיעת עדיבת כנקטים מכל ילידי הדור החדש, אף שהם כעצמם זקני ישראל שירידי הדור הישן הגמו, ערכו הכנסת נאולם ממואר וכמספרים מצוארים וגם פיאנא לא חסרה שם וידעו להראות כי גם תלמידי הישיבה יודעים פרק בשידי זאדנאנים, ובשלחנות סלאות כל טוב, וגם העמידו לאחד מן המסוכים מר. כובליק לירשב ראש ארעי והעדיכו פרגים מי המה

המסודרים והמדברים ושכחו לגמרי להציג על הפורגוס כי הרבנים הג' המווסמים יברזו אודות הענין אשר כעבורו הוא כל החזיון הזה, ורק כתרז לדברגים רב דפורמי ולכלר אחר.

ומה השתוממו הרבנים על המראה המזוד הזה, באטרם שמעולם לא שמעו ולא ראו כי הריפורמים יזמינו לרכ דתי על שלחנם לדבר דבריו, ובחפצם של אחרים היה לצאת מן האולם בתוד מתאה על התנהגות כזאת, אך הרבנים הישישים שבהם לא הניחו לשמנות הרבנים אשר היו שם לעשות זאת מפני חילול כבוד הישיבה וטוב יותר להעביר על כויון התורה ועל תרפתם כשכיל כבוד התורה.

אדרבא יאמרו נא המנהלים, אם מר באראנדעם בא אף פעם אחת לכטר את הישיבה ולתרוז על עקנן כני הישיבה, וכמה פעימם בא הדד. מנגם לבחון בני הישיבה כתום' ומגרש"א.

ובודאי ירעו זאת המנהלים מראש כי הריפורמים והלכלדים אם לא יחלש להם את הכבוד הלא ראוי להם, אז לא יהומו על כבוד התורה ועל זלגל הישיבה, והרבנים אם גם יודעו להם כפניהם ימחלו על עלבונם מפני אהבתם לתורה.

אך באנו כזה לשוררם שידעו, כי גם הרבנים מרגישים באומל... וכי לתבא ירעו מראש מה שהיו נקיי הדעת שכירושלים זהירים שלא ישבו לחסב אמ"כ יודעים מי המסב עמהן.

יעקב איסקאלסקי החופיק

תשובה לשאלה ב'

(סוף)

ג) ונחמי' חד יתקמלי' אם צינמות סכדי' כחננו נשם הראני' זיל דנניורת ומשנורת איכא חרי ספיקי ספק זינתה ספק לא זינתה וחיל זינתה שמה נחככה יפה יפה חבל נאטסה ומסותה ליכא למימר אלא חד ספק עיש ותמייהי מחד דהו נגד הירושלמי נבי' הזולין (הלכה י"א) דכניא' אם הנרייתא דניורת ושניה ושפחה שנשדו ונחניירו ונשחררו נריכות להמדין ניה דגרי ר' יהודה ר' יוסי אומר אינן נריכות להמתין וקאמר ר' יוסי (אמורה) קשייתה קומי ר' חנינה נריה דר' אבהו אפילו דנר נריא שנעלו אחר לו ומסם ניות לא כנעולות הן והיינו דר' יוסא אמורה שאל לכי ר' חנינה אם אפיי היכא דהוא דנר נרור שנעלו נמי סוגר ר' יוסי דאין נריכות להמתין והשיב לו דאטו מסם ניות לאו כודאי נעילת הן נחמיה דודאי מחזקינן להו כנעולות ואפיה מקיל ר' יוסי ואמר דניורת ושפחה אינן נריכות להמתין הרי מכורש להדיא נירושלמי דליכא חילוקי' גוה צין גיורת מסם להיכא דהיא אטסה ומסותה ודאית ודלא כהראביד וזיל דהראביד סוגר דאעני דנירושלמי קאמר דליכא חילוקי' גוה היינו דוקא לר' יוסי דהא נאמת ננמי דילן סיל לר' יוסי להדיא נברייתא דאטסה ומסותה אינן להמתין ולא נצורת למד וכהראביד קאמר

רק אלינא דשמואל דאמר תון מניורת ומשנורת גדולה ולא נקט נמי תון מאטסה ומסותה ומכלל דסנדי' ליה גוה דלא כר' יוסי דטעמו הוא דמחלק גוה דנניורת איכא סים משאיכ נאטסה ומסותה ואולם טעמא נמי נחמי פלוגי שמואל ור' יוסי ולמה ר' יוסי אינו מחלק ננייהו ושמואל מחלק? והגראה לי גוה דהא דקאמר נירושלמי דסחם ניות כנעולות הן היינו משום דרוגן כן הוא והילכך נסחם ניות איכא חזקה דאחיא מכח רונא והנה הרמב"ם ספיי מהי טרמי כתב דנור שמעילין לתוכו ככלים המאהיל עליו טמא דין מרה אע"פ שחולדה ונרדלם מעיין שם אין ספק מוציא ודאי חבל אם הפילה שם אשה בכל ואין ידוע אם הפילה דנר המטמא או לא הוהיל וחולדה ונרדלם מעיין שם הרי ספיקו טהור, דנר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהוא משום ספק הרי הן על דגריהן כו' והראביד נהשגות טען דהר"ל לומר דטהור משום סים ואפיי נדאורייתא לקולא ות"י הכי' דהא דאין ידוע אם הפילה דנר המטמא לא תשיב סים משום דרוגן מפילות הן מפילות דנר המטמא ואיכ להראביד לא נעין נסם שיהא אני המפיקות שקולין אלא דגם אם ספק אחד אינו שקול מעטרף טהור סים, וכלונתא דהרמב"ם והראביד הוא גוה דלהרמב"ם מדאורייתא לא מקלינן נכהני ורק משום דסדי' אפיה לקולא ואינו רק

מדנבנן להומרת הילכך לא נעין נסם הזה שיהא אני המפיקות שקולים ולהראביד גם מדאורייתא הוא שפיר סים נכהני ועיי' תוספי' כתובות (ט"ו) ד"ה וחינעית, וגוה אחינא לישנן הא דאיתא גיורד (ס"י ל"ז) דאם סרכא תלויה יוצאה מן הנעוה טרפה והרמ"א והאחרונים למדו מזה להטריף כל היכא דאיכא חרי' לרישפתא ונסי' ערוהני טען ד"ל דטעמא דסרכא תלויה מנועה דטרפה אינו משום חרי' לרישפתא כלל רק דאיכא טעם נכון דהני' ס"י נ' כתב דנעוה נא מנקב עור החתמות אל הריאה ומצינא מדי' ס"י ל"ז ננעוה על הריאה ונקלף עור העליון דטרפה מטעם זה וכן משאיכ הטי' נסי' ל"ז סעיק' אי' נשם איכ וכי' הפתי' שם רס"י ל"ז נמשננות סעיק' א' חיל' גם י"ל רוג נועות עור החתמות ניקב' כמו שיראה הרוואה נסי' ל"ז נהנהה נסעי' אי' והרשב"א נחידושי' פליט' כתב דהכשר סרכא תלויה לשיטת הפנינים דאין סרכא נלא נקב זהו משום דיש כאן סים שמה לא מחמת נקב היא רק מהכשטת ליחה ואחיל מחמת נקב שמה לא ניקב רק עור העליון לנד וכי' נחוי' וכי' הרמב"ם פיי' יפה שחיטה דין ו' דנסרכא תלויה אמרי' דשמה ניקב קרום העליון לנד ואיכ נסרכא תלויה יוצאה מהנעוה כיון דננעוה עכ"פ ניקב עור החתמות הדי מעילא יש להטריף הסרכא תלויה דנזה לא שיך הסים שכתב הרשב"א דשמה לא ניקבה הריאה

כלל ומהכשטת ליחה נעשה הסרכא ואחיל נקבה הריאה שמה לא ניקב רק קרום העליון דהא נניקב קרום העליון לחוד נ"כ טרפה דהנעוה מעידה שניקב החתמות והסרכא תלויה מעידה שניקב העליון איכ הרי ניקב שני העורות במקום אחד ולאו מטעם חרי' לרישפתא הוא טרפה ולדנרינו הא ליחא דהא מקור האי דינא דסרכא תלויה מהנעוה טרפה הוא מהראביד ולהראביד הוי שפיר סים מעילא להכשיר סרכא תלויה מנועה דהא נעוה אינו חלי' דנקב עורה חתמות רק דרוגן נועות עור החתמות ניקב וכמי' להדיא פתי' הכל ואיכ לשיטת הראביד דס"ל נסם מערפינן גם ספק אחד שהוא נגד הרוג הרי איכא נסרכא תלויה מנועה סים מעילא להכשר, והן אמת דלכפתי' האחרונים נשטת הרמב"ם דס"ל מחזקינן מאיסור לאיסור כרשי' איכ נכל ספק רישפתא דאחיל' אמרינן ניה שחטה הותרה דהוי נגד החזקה איכ להרמב"ם נסרכא תלויה מנועה ליכא סים דכיון דסמכא האי הוי מדאורייתא להחמיר הרי הו נעין סים שקול נשני המפיקות נרם לבוס שטת הראביד הוי סים מעילא ועל כרחק דמטרפינן רק משום חרי' לרישפתא ויפה לעדו מזה הרמ"א ואחרונים דנכל חיל' יש להטריף. ולפתי' אל דשמואל ור' יוסי הכל הנה לבוס שיטת הראבי' הכל פלוגי גוה דר' יוסי ס"ל דגם נסם נעין שני המפיקות שקולים והילכך אין לחלק נ"ל

אנוסה ומפוחה ודלות לניירת מאוס
 דמחם גוויה כנעלותו הן דהך ספק שמה
 לא זינחה הוא נגד הרוב ולכן אינו
 מנטרף גם לספק השני דשמה לא נהפכה
 יפה ושמואל כל דבסיס מנטרף גם ספק
 שאינו שקול ולא חכמה לן בהך ספק
 דשמה לא זינחה נמלי דהוא נגד הרוב
 ואיכ צניורת ומשחררת איכא תרי
 ספיקי משאיכ בלנוסה ומפוחה וימישב
 נזה נייכ מרל להראביד בהשטח הגייל
 הא מלחא דחשנין לסייס מעליא גם
 אם ספק אחד הוא נגד הרוב דייל דזהו
 מאוס דסוגר כמשכ נמוסי חד מקמלי
 גסם הראביד זייל דטעמא דשמואל דמחלק
 בין ניורת ושפחה ללנוסה ומפוחה זהו
 משום דנניורת ושפחה איכא תרי ספיקי
 ומוכח דלסייס מנטרף גם אם ספק אחד
 הוא נגד הרוב ואולי הוא נלחם ראביד
 אחד וזול לטעמו.

ד) ומתהרשיל שם צינמות הרניש נייכ
 דבזק דריח מתנחר דנברי רשי ואין
 מקום לתחייהם הריף והוסף דגם הרזיה
 כחצ ליישב כסך ריח נדרך זה אלא
 שכתב דנגשואין נר וניורת נמי נריכות
 להמתין מההיא דכי החולן (מיכ י)
 ודוחק לשיטתו דאם גורו זנות אטו
 כשואין בישראלית למה לא יגזור נמי
 בניורת כך זנות אטו כשואין כוי והנה
 חתנו של מרן המהרשיל זיל נההדינ
 וגם נהנהח קרני ראם כתבו דקושיות
 מהרשיל זיל על הרזיה לקימ דנניורת
 כשואין נמי אינו אסור רק משום גזירה

אטו כשואי ישראל כמיש נמוסי שם זייס
 אכל קטנה ואיכ בנותה בניורת יסיה
 גזרה לנורה ולעיד לא יחול ליה למתהרשיל
 זיל נזה דהא הרזיה כתב דנלנוסה
 ומפוחה סיל לשמואל כרי יהודה ולאז
 מטעמיה דלא נהפכה יפה יפה אלא
 משום דגור ננדולה נח ישראל זנות אטו
 כשואין ונקטנה דלא שכיה נה זנות לא
 גור וקשה למה הונרך הרזיה להאי טעמא
 נקטנה ליחא משום דהוי גזירה לבגירה
 קטנה אטו נדולה וזנות אטו כשואין
 ונקיכ תי כיון דשמואל כסך כרי
 ולאז מטעמיה שמה לא נהפכה יפה
 איכ כיון דסיל נזה כרי זייס דלשם זנות
 מתהפכה יפה איכ הרי היא כמו שליכה
 רלויה להוליד ורק דנריק ללנוסה ומפוחה
 משום נשים כשואות שליין רלויות להוליד
 והני משום כשואות רלויות להוליד ומוכח
 דמתמרינן נהא אפי גזירה לבגירה ואיכ
 יל דזכו ניאור קושיות מהרשיל על
 הרזיה דאם גורו זנות אטו כשואין
 בישראלית והיינו אעיג דפנידל ליה
 לשמואל דלשה מונה מתהפכה יפה
 ודלא כרי יהודה נזה ואיכ הרי לשמואל
 נכל זנות הוי כמו אינה רלויה להוליד
 ועיג גורו אטו כשואין איכ על כרתך
 דנזרינן נזה גם גזירה לבגירה זנות
 דאינה רלויה להוליד אטו כשואין דאינה
 רלויה להוליד וכשואין דאין רלויה אטו
 כשואין דרלויה להוליד איכ למה לא
 יגזור נמי בניורת כך זנות אטו כשואין
 ואעיג דגם כשואין הוי רק גזירה אטו

כשואין בישראל והוי נולגין, הא לשמואל
 מתמרינן נהא אפי נולגין והקינ כתב
 לתרן קושיות מהרשיל דגם הרזיה סוגר
 דאפי ניורת כשואה בנייתה כיון דדעתה
 לאיניורי מתהפכת כדי להנחין בין זרע
 קדושה כוי ורק נמתנירת עם נעלה
 סיל כסגרת המוס' נתי האחרון דכיון
 שכל הזרע מלוחו האיש אינה מושעת
 להנחין ואינה מתהפכת ואיכ סרה
 קושיות מהרשיל דמשום דנר וניורת דהוא
 מילתא דלא שכיהא שיתגירו שניהם ולא
 גורין אטו כשואין זה עכיד ומה
 אעשה כי לשונו של הרזיה זיל. פותר
 דנריו דהא הרזיה כתב אכל כשואין
 אפי נר וניורת נריכות להמתין משמע
 להרא דסוגר דנכל כשואין הדין כן
 ואפי היכא דמתנירה היא לחודה והילכך
 כתב הרזיה אפילו נר וניורת משום
 דשעיקרא מירי הרזיה נכל כשואין ואיכ
 הוסיף דאפי נר וניורת היינו כשניהם
 מתניירים נמי נריכות להמתין ולי כהקי
 מלי אפי דקאמר והא רק כשואין דנר
 וניורת שמתניירים נישד איש ואשמו נזה
 לתוד סוגר דנריכות להמתין ולא נכל
 כשואה איז דהרזיה סוגר דנכל כשואה
 הדין דנעי המתנה ויפה הקשה מהרשיל
 דיגזור נמי בניורת זנות אטו כשואין
 ואשגם לאן הטור וניורת שמתניירה
 ושפחה שנשחררה אפי נדלות אינן
 נריכות להמתין אכל נר וניורת שמתניירו
 נישד נריכות להמתין עכיל הרי דאינה
 לאן הרזיה והראש זיל, ומשמע דסוגר

הטור דניורת כשואה בנייתה שהיא לתוד
 מתניירה תי נריכה להמתין דכיון דדעתה
 לאיניורי מתהפכת ורק כשניהם נישד
 מתניירים סיל דנריכות להמתין וכתי
 האחרון נמוסי, ואולי זהו משום דהוי
 קשיל ליה להטור קושיות מהרשיל זיל
 לביכך שינה לשונו וכהקי, נרם מהא
 דסייס מהרשיל זיל דלשיטת רשי זיל
 דההיא צרייחא דכי החולן חתיה כרי
 יהודה כמשכ המוס' נתי קחא עכיד
 וזה אינו מוכרח כלל דהא יל דסיל
 לרשי כתי נחרח דמוסי הכל
 דהתם נפי החולן מירי נליש ואשמו
 שמתניירים נישד וכיון דכל הזרע מלוחו
 האיש אינה מושעת להנחין ועשיב רשי
 דאפי ניורת כשואה כיון דדעתה
 לאיניורי מתהפכת כדי להנחין זהו
 כשואה בנייתה והיא לחודה מתניירה
 ונראה מזה דמהרשיל זיל סוגר דאם
 רשי טוח מודה דנגשואין דנר וניורת
 דשניהם מתניירים נישד דנעי המתנה
 איכ תו יהיה קשה לרשי למה לא
 גורין זנות דניורת אטו כשואין דנוכל
 זה דשניהם מתניירו ואעיג דהוא פרט
 ישידי כשואין והוי מילתא דלא שכיהא
 כמיש הקי מיי יג לגזור אטו זה
 והמהרשיל זיל אינו סוגר כהקי דהוי
 מילתא דלא שכיהא וזה נלחם כלא מרל
 זה למתהרשיל זיל, וצייג, ואולי דהוי קשה
 ליה למתהרשיל זיל הא דפירשי להמסקנא
 דיוצאה בנן ועין נמי אין נריכה להמתין
 ומשום דהיפוך קל הוא ואין צו טורח

מתהפכת היא דכל אשה מזנה אינה רוצה להתענר ונאמת הוא דבר קשה כמו שהקשו נחמי' ישי'ס דליכ עיקר התירון חסר מן הספר ועוד שהרי ודאי אינה מתהפכת שהיא רוצה להוליד עגדים כיון שאינה יודעת כלום מהחירות שנה מעילא ולכן הסכימו נחמי' ישי'ס דנאמת להאסקתא יונאה נאן ועין זריכה להמתין וקשה דליכ לינזור בניורת ושפחה וצריה אטו יונאה נאן ועין ונחמי' סס דתקו צוה דנאמת סיל לשמאל טעמא דאשה מזנה משתמח נמוך וצוה לא שיך גזירס עיי'ס ומלנז דהוא דותק קשה דהא קאמר אלא אחר אמי אשה מזנה מתהפכת כו' משמע דהדר מסנר' הראשונה ולכן פירשי' דיונאה נאן ועין נמי איך זריכה להמתין ומכל זה מוכח דרשי' סונר דגם בשביל פרט אחד כמו בשביל יונאה נאן ועין לחוד נמי הוי גוריק וליכ עיב דלרשי' גם נכשואין דגר וניורת ביחד נמי לא נעי המתנה והיהו דפי' התולך אחיה כרי יהודה יוקא ולא כשמואל דסיל כרי יוסי ונאוי' הגדול סס איכא צוה פלוגתא דהראשונים זיל דרי ברי ינחק זיל סינר כתי' נחרא דמוסי ולא הודה לו רבי רבינו ינחק בר שמואל זיל אלא מעמידה כרי יסודה עיי'ס, והנה קאי נביטת רשי' ומצי' צוה פלוגתא ד(ה) והרמב"ם נפיל' מנירושין הלי' כח' בתנ' שפחה שכתתרה וניורת שמתנייה מתתיין לה חשעים יוס וכתנ' הסי' דמייר' שהיו נאמות לנעלים בניותן

וענדותן דזי לא לא נעי המתנה אע"פ שהם נחוקת מזנות אשה מזנה משמרת עצמה שלא תתענר דהא פסק גאוסוס ומכונה כרי יוסי וכן פסק בשאר נמי' י"ג כההיא ואלום הרדנזי נתשתה וכן נמי עני ארזים סיל דהרמב"ם מיירי גם כפטייה דרק בישראלית אטוסה ומכונה סמכיין על הא דאמרי' דמתהפכת אכל צריה לא סמכיין עי' וסיל להרמב"ם כלישנא קמח דשמואל עיי'ס. והעולה לרינא הנה להרדנזי והעני ארזים גם כפטייה שמתנייה נעי המתנה ואלום אפי' להשריע דפסק כההיא זהו כפטייה שלא הייתה מוכרת זוס איש ונתנייה אכל היכא דהיתה קרונה לנחור אחד והיו מתנהגים ככל חתן וכלה עידן עידי'ם ונשנילו נתנייה איכ פשיטא דהיתה נחוקת מזנה חותה עמו ונעי הנחמה להנחין נין זרע שזרע נקדושה לזרע שלא נקדושה ולחרנה נכהי'ג כיון דלפטר לה לתלות נחור זה שהוא כמו נעלה איכ גם אס מזנה עם אחר אינה מתהפכת כלל כמש"כ נאות ני ונעי גם הנחמה בשביל זרע דאשון ושם דיה יזאפי' לפוס שיטת רשי' ורבינו ינחק בר שמואל ומרש"א זיל דסיל דלרשי' הא דגר וניורת זריכות להמתין הוא כרי יהודה ומוכח דנכשואין דגר וניורת דשניהם נתנירו נידח נמי לא נעי המתנה לפוס חזי דקיימיל כרי וכשמואל מ"ח י"ל דהיו רק היכא דנעלה היה גוי הילכך חייג דכל הזרע

הוא מותרו האיש אמרי' כיון דדעתן לאיניורי מתהפכת כדי להנחין נין זרע שזרע נקדושה לזרע שזרע שלא נקדושה אכל היכא דהזרע הוא מישראל איכ נכהי'ג נודאי י"ל דכיון שכל הזרע הוא מותרו האיש איך תושבת להנחין נין זרע שזרע מעלה זה נקדושה לשלא זרע נקדושה ואינה מדקדקת להתהפך וגם י"ל דנכהי'ג חיישי'ן לכל הפחות לשמאל לא מתהפכה יפה יפה ולכן לעיד נכל גיורת שמתנייה נשניל נחור ידוע שהיה מקודס עמה כמו חתן וכלה נעי הנחמה לברע.

ואתנם ננידון שאלתינו דשני שבעות קודם הנירות נאשה לאשה חקי המדינה שקורין נירעדזעסט כשיטת דזאו נאשה ואינה תושבת להתהפך דאטו איך נעיין שפחה נאשה אכל הכומר דוקא איך זה אלא חיימא והאקיל צוה הוא רק חמש עינות שאומר הנה ככל הגי'ס הנס המון בית ישראל וליטו תאמין נקדושת ישראל שהנדילו מן העמים זהו הנלפעיד ותחמתי שמי, כלום הק' אגרהם אהרן יודעלעווייטן

באור במכרא

ב"ה המצפה" חוברת ג' כסאמר. נצח איך הבטחת אנבי"א אם אני אלך אל ישראל" וכו', ויאמר בי אחי' עמך וזה פרעה, והשניה וכי אוציא את בני ישראל לך האות וכו', האריך המבאר בתשובת סמצרים, באיזו זכות אוציאם אם הללו חתי השאלות, והבדיל בין סי'לות "אני" עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ת"ז חיתה "אנבי", והנה אף כי רבות יש להשיב תשובת השם אליו כי אחי' עמך ו"ח" לך ל"ו, כי מה יאמר בפסוק "אני ר' אלטיכם האוח כי אנכי שלחתיך כי כל הגביאים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" תודר נתבאר כלשון כה, ומשה נתבאר כלשון— דכה כמו אלה, אך כי כללם כללו לנו זה, זה הדבר אשר צוה ר' יען כי שכינה דרשים — אין משיבין על הדרוש. מדברת מתוך גרונו של משה, וזה הוא ובהירגא בר הוינא מליא שמעתי מפי שיאמר לי השם ו"ח" אח שאתה תאמר ד אבא שיחי' בשם מרש אחי' באור כלשון— זה, לך האות כי אנכי שלחתיך, שלא במסורות אלו, והוא : כי משה שאגל כי שכינה מדברת מתוך גרונו. ובשליחותו חתי שאלות : מי אנבי כי אלך אל פרעה, הראשונה החלה השכינה לדבר מתוך

גרונו, כי יוסף מסר לבני ישראל סימן זה אמר לו בן? זוכת לאלקים יחרם, והשב שהנחול יאמר להם כלשון „פטר פקרת“ הלא מצינו הרבה דברים שמשא אמר לבני כראיתא במדר', ומשה לא יכול בעצמו בשם ר' אף כי לא מצינו איפוא אמר לו לכנסא בעצמו תבח פטר פקרת, כי היה השם כך, ומה זה יקשה רבינו הקדוש על שפתים ואות ה, „פ“ מצאו מהשפתים רש"י ו"ל פה והיכן אמר? אולם לפי מאותיות כוס"ף, וא"כ אלולא היתה השכינה מדברת מתוך גרונו לא יכל לומר פטר פקרת, וזה יאמר לו ר' כי זה יהי' לאמר „זה הרבר אשר אמר ר'“ ומדוע לא לזאת ששליה ר' הוא.

והשאלה השנית באיוו זכות יוציא את בני ישראל וכו', ע"ז השיבו השם כי בזכות פבלת התורה שיפבלו כ"י את התורה על ההר וזה שיאמר, כי בהצאיך את העם מצרים תעברון את האלקים על החר תוה.

פ ר ר י ם

א
ומר אבא שיחי' באר כזה תרבי"א נפלא, כפ' השגל איתא בתרבי"א על המסרא ויאמר משה כה אמר ר' שימו איש חרבו על ירכו וכו' יאמר התרבי"א מעידני עלי שמים וארץ שמעולם לא אמר הקב"ה בתאר איש האלקים עד עתה, ואמרתי למשה בן, אלא יודע הי' משה שלא ישמעו לכאר ע"פ מה שאמרו תו"ל באבות פ"ב לו לזאת אמר כה אמר ר', ולכאורה איך ס"ה, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, יאמר התרבי"א בזאת על מסרא מלא כי יוחנן כהן גדול שמש ככהונה גדולה בתורה שלא כן הוא, ומשה כתב פלסתר פ' שנה ולכסוף נעשה צדוקי, וזה שתרמו חלילה? אתמהה. אולם להמעין ברש"י לנו תורה כי זה משה האיש שהשם בעצמו ו"ל יתפלא נ"כ כי גם רש"י ישאל והיכן העיר עליו בכל ביתי נאמן הוא, ככ"ו לא

חיארה אותו התורה בתואר „איש האלקים“ עד כי לפני סותו.

שמואל בא"א אר"י רובינשמיין שא"ב, בקליוולאנדר אהייא.

ב

בברכות (כ"ט:): א"ל אליהו לרב יהודה אחוה רב סלא חסידא לא תרתת ולא תחמי לא תרוי (לא תשתכר כיוון) ולא תחמי וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא, הגה הקישור משלשה האזהרות חללו נראה דוהו כמאמרם בעירובין (ס"ה:): בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו וכיסו וכעסו, וזהו לא תרתת הוא בכעסו, לא תרוי הוא בכוסו, וכשאתה יוצא לדרך היינו למסחר ומשא ומתן המלך בקונך וצא וזהו נגד „כיסו“ שיחיה מסחרו כאכונה וכיראת ר' ובשבת (ק"ה:): מצינו דרב יהודה הוה שליף למירמא אימתא אינישי ביתיה. מצבייתא ופירש"י שליף מצבייתא סן הבגר בחמתו להראותם שהוא כועס ויגדו מלסניו ויתכן רזוה נ"כ האי רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא והילכך אמר לו אליהו לא תרתת אמילו למירמא אימתי אינישי ביתיה.

הרא"א יודעלעוויץ, חובק"ס בעיאן.

ג

במס' ב"ב קכ"א ע"ב „מכאן ואילך רמוסיף יוסיף, ושאינו מוסיף יסיף, תני רב יוסף הקבדיה אמיה, ופירש רשב"ם שימט בחצי יסיו עיי"ש. והנה מעודי נפלאי למה ינש עק סה שלא יוסיף ללמד כלילהו תלא גם אם לא ילמד כיום אין מוכח בשים שימט במיתה, כי הכא איתא במנחות „אמילו לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים לא ימוש ומדברי חר"ל שממע אף אם ילמד כיום אך אם לא ילמד כלילה, או ינש מיתה בחצי יסיו. והצעתי הדבר לרבנים וחכמים ולא השיבו לי דברים שתקבלו על הלב, ולזאת אבקש מקוראי הספעת ש איזו אור על השאלה הזאת.

אהרן נוראק, ש"כ בראסין (ברוסיא)

העברי

עתה שבעי, בלתי מפלגותי. סוקדש לכל עניני ישראל, יופיע בברלין, בהשתתפות סוכי החכמים והסופרים במורה ובמערב „העברי“ והנה נאמן בהדו למסורתנו החדתית והלאומית.

את מחיר החמיסת לשלח אלי:

Dr. E. Baneth
Rosenthaler Str. 25, Berlin

יום תשס"ב

סעם גארדאנ'ס

כשר ווארשט פאבריק

הנני להודיע ברכים.

כי בית חרשת הזה מבשר כבוש ומעושן, הוא מיוחד
במינו: בכשרות, בטהרות וכוהיות יתירה. בהשגחת הרה"ג
ר' חיים משה קאמענעצקי. וכל הבשר וכרכשאות המובאים
הנה גם הניקור, מליחה הודחה הכל נעשה

תחת השגחת הרה"ג ר' חיים משה קאמענעצקי
בתשי כבוד. סעם גארדאן

המחירים החיצים בוארשט כשר וטוב יפנו ישר עפ"י הארדעססע
SAM GORDON, 62 E. 110th St. New York.

מאמם קאברע'ס באנה

עקססירט שוין 20 יאהר

געגרינעט אין יאהר 1882

41 האנער סט. נויארק

1779 פיסקן עוועניו, בראנזוויל 81 גרענר סט. וויליאמסבורג

ווער עם וויל געלד שיקען צו זיינע קרובים אויף פסח
ווער עם וויל שיפסקהארטען הויפען זאל זיך ווענדען אין

מאמם קאברע'ס באנה

וויל פיר זיינען שוין אין דאס נעשעט זייס 20 יאהר און דאס אליין אין נענט
נאראמבע פיר ראיעלקייט.

ר' מאיר לאנדאן'ס מצות

אויף סאך בעקאנט דאס אויך באק אויך רייזען יאחר מצות אין מיין רייזע
פראכטפאללע בעקעריי

494-496-498 גרענר סט.

די מצות זיינען סטריקטלי כשר, ריין, נים און נעשטאק.

נים אריין אין צייט אייערע ארדערס אום סיר זאלען קענען אייך אין צייט דעליווערען.
נים אכטענ דאס אויף יעדען פסקעזש מצות אין נעפרינטער ר' מאיר לאנדאן

קאנטרי פערשטאמינס נים מיט אייערע ארדערס!!!

MEYER LONDON, 494-496-498 Grand St. N. Y.

TELEPHONE 3793 ORCHARD.